

Η απειλή των φυτοφαρμάκων

του **Δημήτρη Μπούσμπουρα** Βιολόγου από την Ρήξη φ. 146.

Τα φυτοφάρμακα αποτελούν μια σοβαρή απειλή για τη ζωή. Διαπιστώθηκε για πρώτη φορά με το DDT, που το γνωρίζουμε από το φλιτ που υπήρχε παλιότερα σε όλα τα σπίτια και νοικοκυρές ψέκαζαν με αυτό τα κουνούπια και μύγες. Το DDT συσσωρευόταν όμως στον λιπώδη ιστό και το σκώτι των ζώων και του ανθρώπου.

Όταν αυτό έγινε γνωστό, μετά από τις έρευνες της βιολόγου Ρέιτσελ Κάρσον, απαγορεύτηκε και άρχισαν να χρησιμοποιούνται οργανοφωσφορικά εντομοκτόνα, που δεν εμφανίζουν αυτό το φαινόμενο· είναι όμως τοξικά.

Για την καταπολέμηση των ζιζανίων –των ανεπιθύμητων φυτών στην καλλιέργεια– χρησιμοποιούνται ζιζανιοκτόνα, επίσης τοξικά φάρμακα, πολλά από τα οποία κατηγορούνται για αρρώστιες όπως ο καρκίνος. Είναι γνωστή η ατυχής τελικά προσπάθεια στην Ε.Ε. να απαγορευτεί το ζιζανιοκτόνο Roundap που παράγει η αμερικάνικη πολυεθνική Μοσάντο, η οποία πρόσφατα εξαγοράστηκε από την γερμανική Μπάγιερ.

Η ουσία γλυκοσάτη που περιέχει – το πιο διαδεδομένο ζιζανιοκτόνο στον πλανήτη– είναι καρκινογόνα και προκαλεί μεταβολικές διαταραχές και άλλες νόσους. Αν και στην Γερμανία ανιχνεύτηκε σε 14 γνωστές μπύρες, η πίεση των οικονομικών συμφερόντων δεν επέτρεψε να δημιουργηθεί πλειοψηφία στην Ε.Ε. για την απαγόρευσή του.

Προφανώς η λύση είναι η βιολογική – οργανική – καλλιέργεια, χωρίς φυτοφάρμακα ή τουλάχιστον αυτό που ονομάζεται ολοκληρωμένη γεωργία, δηλαδή μια λελογισμένη γεωργία χαμηλών χημικών εισροών μετά από ακριβείς μετρήσεις.

Τα ψεκαστικά και οι συσκευασίες των φυτοφαρμάκων

Αυτό δεν είναι άμεσα εφικτό και πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση της ανεξέλεγκτης χρήσης των φυτοφαρμάκων και της ανεξέλεγκτης απόρριψης των συσκευασιών στο περιβάλλον. Οι αγρότες σήμερα ψεκάζουν με ειδικά ψεκαστικά μηχανήματα που τα μεταφέρουν τρακτέρ. Αυτά τα ψεκαστικά έχουν διαδεχτεί τις ψεκαστικές μηχανές που μεταφέρανε παλιά στην πλάτη. Το φάρμακο διαλύεται στο νερό και διασπείρεται σε απόσταση μέσα στο χωράφι με την μορφή σταγονιδίων...

Σήμερα στα περισσότερα χωριά στους κάμπους υπάρχουν θέσεις πλήρωσης των ψεκαστικών. Ένας σωλήνας κρέμεται από ψηλά, ο οποίος, χωρίς να ακουμπά το ψεκαστικό, το γεμίζει γρήγορα με νερό, ενώ ταυτόχρονα αδειάζεται μέσα και το φυτοφάρμακο. Στην Μακεδονία, την Θράκη και την Θεσσαλία πρόκειται για μια συνηθισμένη εικόνα. Ακούγεται ως μια καλή λύση, αλλά δυστυχώς δεν λειτουργεί σωστά, καθώς πρόκειται για θέσεις με μεγάλη ρύπανση. Με νερά να τρέχουν γύρω και τα κουτιά των φυτοφαρμάκων να είναι πεταμένα στην άκρη, ενώ, όταν υπάρχουν κάδοι συλλογής, αυτοί είναι ξέχειλοι και οι συσκευασίες έξω ανοικτές χύνουν το περιεχόμενό τους στο έδαφος. Αυτό είναι γνωστό σε όλους – και στις υπηρεσίες περιβάλλοντος και γεωργίας. Λίγα όμως έχουν γίνει.

Οι υποτυπώδεις προσπάθειες του κράτους

Για τα γεωργικά φάρμακα, τα προβλήματα που μπορούν να δημιουργήσουν και τον τρόπο διαχείρισής τους το υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων έχει εκδώσει εγκύκλιο με τίτλο: «Βέλτιστες Εργασιακές Πρακτικές Χρήσης Γεωργικών Φαρμάκων», που περιέχει οδηγίες. Προβλέπεται επίσης θέσπιση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την ορθολογική χρήση των γεωργικών φυτοφαρμάκων και το πρώτο δημοσιεύτηκε το 2015.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης εστιάζει με γενικό και εποπτικό τρόπο: στην κατάρτιση των χρηστών και διανομέων και την χορήγηση πιστοποιητικού γνώσεων ορθολογικής χρήσης των γεωργικών φαρμάκων, την ενημέρωση – ευαισθητοποίηση, την αντιμετώπιση των περιστατικών δηλητηρίασης, τον τρόπο επιθεώρησης του εξοπλισμού, την απαγόρευση των αεροψεκασμών, εκτός από ειδικές περιπτώσεις, την ενημέρωση του κοινού για την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και του πόσιμου νερού, τον ειδικό τρόπο εφαρμογής σε κατοικημένες ζώνες, την διαχείριση των συσκευασιών των φυτοφαρμάκων και την ολοκληρωμένη φυτοπροστασία.

Το όλο σχέδιο, εκτός από την κατάρτιση, την οποία οι συντάκτες φαίνεται να γνωρίζουν καλά(!), είναι γενικόλογο και παραπέμπει κάπου στο μέλλον την εφαρμογή τους. Δεν περιλαμβάνει ακριβώς προσδιορισμένα και κοστολογημένα μέτρα και χρονοδιάγραμμα εφαρμογής τους...

Τι προβλέπει η διαχείριση:

Σύμφωνα με τις υποδείξεις, τα κενά δοχεία πρέπει να πλένονται τρεις φορές με πίεση, να αδειάζεται το περιεχόμενο στον ψεκαστήρα και να αφήνεται να στραγγίξει για μισό λεπτό. Είναι χαρακτηριστικό ότι, μετά το πρώτο ξέπλυμα, παραμένει στο δοχείο το 1,4% του περιεχομένου, στο δεύτερο 0,021% και στο τρίτο 0,00035%. Αν γίνει αυτό μπορεί στην συνέχεια η συσκευασία να προωθηθεί για ανακύκλωση.

Το σχήμα φαίνεται ιδανικό, αλλά στην πράξη δεν εφαρμόζεται.

Τι γίνεται στην πράξη:

Οι συσκευασίες δεν ξεπλένονται και ρίχνονται δίπλα στον χώρο ανεξέλεγκτα –με αποτέλεσμα να καταλήγουν να θάβονται μαζί με τα αστικά σε ΧΥΤΑ ή χωματερές, ρυπαίνοντας τα υπόγεια νερά ή, καίγονται σε βαρέλια επί τόπου, που αποτελεί εξαιρετικά επικίνδυνη πρακτική ακόμη και για την υγεία του ιδίου του χρήστη από εισπνοή των τοξικών καπνών.

Οι αγρότες στην συντριπτική πλειοψηφία τους δεν συμμετέχουν σε κάποιες πιλοτικές προσπάθειες που γίνονται και βλέπουμε τις συσκευασίες δίπλα στους δρόμους, προφανώς χωρίς να έχουν ξεπλυθεί, και τα νερά να έχουν πλημμυρίσει τον χώρο γύρω από τις θέσεις πλήρωσης των ψεκαστικών. Θα καταλάβουμε επίσης πόσο μικρή ενημέρωση, υπάρχει καθώς θα δούμε τους αγρότες πάνω στο τρακτέρ, χωρίς τα αναγκαία μέτρα ατομικής προστασίας (κάσκα με φίλτρο και ολόσωμη φόρμα), να ραντίζουν μέσα σε ένα σύννεφο σταγονιδίων. Ύστερα κάποιοι αναρωτιούνται γιατί πάθανε καρκίνο, ενώ δεν τρώνε από αυτά που πουλάνε, αλλά αυτά που καλλιεργούν «οικολογικά» – όπως παλιά – στον κήπο τους.

Μερικές προτάσεις για την λύση του ζητήματος:

Ιχνηλάτηση κάθε συσκευασίας με ανάγλυφο μοναδικό κωδικό επί της συσκευασίας για εντοπισμό του κατόχου. Σημειώνεται ότι οι αγρότες είναι υποχρεωμένοι να διατηρούν επί τριετία μητρώο των φυτοφαρμάκων που αγόρασαν.

Ενημέρωση των αγροτών για την διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται στα σημεία υδροληψίας μέσω των συνεταιρισμών και με ειδικά τηλεοπτικά μηνύματα.

Ανάληψη ευθύνης από τους δήμους για την διαχείριση των συσκευασιών των φυτοφαρμάκων έως την τελική ανακύκλωσή τους.

Κεντρικό πρόγραμμα του υπουργείου Γεωργικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την διαμόρφωση των χώρων πλήρωσης των ψεκαστικών, την τοποθέτηση κάδων και ενημερωτικών πινακίδων σε

συνεργασία με τους δήμους.

Θέσπιση τέλους για τις εταιρείες παραγωγής φυτοφαρμάκων, ώστε να χρηματοδοτείται το σύστημα ανακύκλωσης.

Εφαρμογή των ποινών που προβλέπονται στον νόμο.

Το υπουργείο Γεωργικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και οι δήμοι έχουν την κύρια ευθύνη για μια σωστή οργάνωση της αντιμετώπισης του προβλήματος. Αλλά, όλοι μας έχουμε επίσης ευθύνη και πρέπει να πιέσουμε για να πάψει επιτέλους η δηλητηρίαση της φύσης και της ίδιας μας της ζωής.

22.09.2018

Πηγή: [Αρδην - Ρήξη](#)